

הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

יח.

עין משפט
ג'ר מצוה

בט א מ"י פ"ט מהל' רמ"א
הל"מ:
ג ב מ"י פ"ט מהל' בכורות
הל' א פ"ט ע"ד י"ד מ'
ש"מ פ"ט א:

רבינו גרשום

סבר לה כר' יוסי. ואמרי
לרבא לא דרשינן דתנא קמא
סבר א' אפשר לצמצם והויין
שתייהן רחוקות כדאמרן
בתנאי: והוי' כר' יוסי
קמא א' אי אפשר לצמצם
אם כן לא מצינו דלא הוויין
חדא קרובה: יביאו עגלה
אחת בשותפות ויתנו. אם
אני הקרובה תבא העגלה
עלי ואם בתרתי הקרובה
תבא עליה: מאי הוי עגלה.
לרבנן אפשר וא' אפשר:
קמא ב' ש"מ א' אפשר לצמצם
אפשר ומשום הכי יביאו
אחת ויתנו כדאמרן: אמר
ר' חייא משמיה דר' יוחנן
בשמינין דאמר ר' עקיבא
היינו שיטתו איזה הוא
הבחושי מן האחד ויטול
הכהן הכחוש בלבד: א"ל
ר' חייא לר' יוחנן. בשעה
שלמד זה הלכה ממנו:
והוא אגון משמנין תנן.
דמשמע שיהלוק העלוי
בשהו: כפייחא. תמריס
רמיס: מסיפא. מדוקיא
רמיסא: מרמיסא מחברו ע"ה
דאי ס"ד משמנין בנייהן
להלוק הכל בשוה ביספא
נמי ליפלגו בשהו: אלא
מאי משמנין. שכן היא
בנייהן. כלומר דסברא ליה
לר' עקיבא דאי הוה על
ההתחונת דרשינן כחוש
והשומן שחברו מוטב מזה
הוא בנייהן ואמר לו ישראל
איימי רביה דהאי בכור
שוקול ואי לא לית לך
תו מריד: מ"ט דר' מאיר.
דמחייב במתנות. א' לר'
עקיבא לא צריך למיבעי
מ"ט מחייב משום דכיון
דבצורין ליה ריעיה ופסתאב
דאי דינו שיהא חייב
במתנות הואיל ואסתאב
ליה אלא לר' מאיר דלא
מצורין ליה ליסתאב אמאי
מחייב במתנות הא אמרי
ש' לו דין בכור עליו:
אמר ר' יוחנן הואיל וכהן
בעליו מב' צדדין כו'.
ומשום הכי אמרי לא סתאב
חייב במתנות. ואי ספריס
דכתיב בהו מ"ט דר' עקיבא
הואיל וליסתאב הואיל
וכא עליו כהן כו': עשו
את שאינו זוכה בו כהן
שהוא בדי ישראל שפטור
מן המתנות כיוכה באותו
שהוא ביד כהן שפטור
ואע"ג דלא זכא ביה באידין
שויה רבנן כמאן דזכא ביה
וחשוב כמו שמכור לישראל
בכור במימרו בשביל זה
שזכא בו כהן לצמצם נמצא
שחליפין דארתו של ישראל
הוא ביד כהן ומכר לו
הכל הגוף והמתנות הילכך
פוטרו ר' יוסי: הכל מודים
בספק בכור שאין חליפין
ביד כהן. כגון ספק זכר
ונקבה דאין כאן לכהן כלום
ואמר רבי חייב במתנות:
מהו דתימא טעמא דר'
יוסי. לאו משום חליפין
אלא משום דאי מחייבת
ליה במתנות סבר חולין

לנמצא אותו שקדם הוי עשירי אפי' ישמקו צו והוה ליה כאליו קרא
לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי דאין אחד עשר קדוש שלא נעקר
שם עשירי ממנו וכן צההיא דסוף פ"ב דחולין (דף נה:) דתחת אמו
פרט ליתום דאוקימנא צוה פירש ליתמה וזה פירש לחיים וכן צפרק
צהמה המקשה (חולין דף ע.) גבי הא
דבעי רבא הלכו מצדדים אחד הרוב
יש לדמות ההיא דלקמן צפרק
תנא (דף פ:) דאפילו סבר אי אפשר
לנמצא ששן דאין יכול להכיר אי זה
קדם משום לחצורו ומכיון לקרות
שניהם עשירי וצבת אחת קראם לא
דמי לקרא לעשירי עשירי ואח"כ
לאחד עשר עשירי וצמנון דקאמר
התם דכל צבת אחת תריוויה קדשי
לאו ממש צבת אחת צמנוס אלא
דפרשנין ומיהו קשה דנערוצין
פרק מי שהוציאו (דף ג.) ופ"ב
דקדושין (דף נה.) פריך מהא
דילאו שנים נעשירי לרבה דלאמר
כל שאינו צוה אחד זה אפי' צבת
אחת אינו ומשמע דקשה ליה דהוה
לן למימר דכיון דצוה אחד זה אין
י"ו האחרון קדוש צבת אחת לא יהא
קדוש זה לא ולא זה כמו מקדש אשה
ואחותה היחיד יכול להיות זה י"ו"ו דל
קריאת שם ידיה מהכא כיון דאי
אפשר לנמצא ונמנה נעשירי עשירי
מאליו קדוש וי"ל דנמצא פריך
היאך הוא (ה' הקדוש כיון) דאינו
קדוש אלא מתמת דיבורו:

אדאבלת בפנייתא בבבא

דרינמא. פירש
צונטרס צדו א' שהיתה אוכל
תמריס צבאל ומעדן א' עלמך
טרמנו לייצבה וכן פירש רבינו שמואל
צפ' צית כור (צ"ב דף ק:) וקשה דהוה
ליה למנקט תמריס דכפייחא הוא לשון
גריעותא דלאמר צריש צכל מערצין
(ערכין דף כה:) דכפייחא אין נקחוס
צכסף מעשר אלא אומר דה"פ מוטב
שיהיה לך להיות אכלי ולטרות צכלה
ולפרסה משתייה אכל כל כפייחא
צבאל: עשיו את שאינו זוכה
בזוכה. הא דלאמר צסוף כל הגט (גיטין
דף ג.) גבי מלוה מעות את הכהן
ואת הלוי להיות מפריש עליהם
מתלקס הא מני ר"י דלאמר עשו
את שאינו זוכה כוכה ארצי יוסי
דהכל קאי דלוה ציד כהן עשהי נתן
לו המעות ולא קאי י"ו ארצי יוסי צפ'
שנים אומזין (צ"מ דף ג.) גבי השוכר
א"ר אלעזר הכל מודים בספק בכור שאין
חליפין ביד כהן שהייב במתנות הכל מודים
מאן ר' יוסי פשיטא עד כאן לא קא פמר
ר' יוסי התם אלא דחליפין ביד כהן דעשו
שאינו זוכה כוכה אכל אין חליפין ביד
כהן לא מהו דתימא טעמא דרבי יוסי
דקסבר דאי מחייבת ליה במתנות אתי ליה
לידי גיזה ועבודה אע"ג דאין חליפין ביד כהן
ו קא משמע לן ובי מצית אמרת הכי יו
כל

סבר לה כר' יוסי הגלילי. וקא מיבעיא לן לרבנן: אי אפשר
לנמצא. הילכך לא היו עורפין דכל אחת אומרת אני איני קרובה:
אפשר לנמצא. וקרובה אפילו קרובות: ויסנו. דפרשנין לעיל א'
דכוני עלמא אפשר לנמצא. דכרבי יוסי הגלילי סבירא להו: מאי
הוי עגלה. אליבא דרבנן: שמי עגלות.
דאפשר לנמצא וקרובה אפי' קרובות:
לייסי סתמי. דהא לא מני לאתנויי
דהא שתייהן שוות: א"א לנמצא.
הילכך מנו לאתנויי: ההוא דכריא נפק
ברישא. דמרוכ צריאותו קדם את
אחיו: הכהן נוטל כחוש. לרבי
עקיבא: והא משמנים סנו. דמשמע
מה שיפה א' השור מחצירו ואומן
דמיס יחלוקן: דאדלנס דפנייתא
צבאל. בעוד שהיה א' אוכל תמריס
צבאל ומעדן י' עלמך: סרינמא.
האי מילתא דר' עקיבא ודייקנא
לה מסופא: דני הדדי פליגי.
דלתריוויה יהא חלק צשניהם ה"ג
יחלוקן את החי: שומן יהא צניסן.
מה שאחד שמן יפה מחצירו יהא
מוטל צניסהם ועליו יצאו לדין ויטעון
ישראל לכהן אייתי ראיה כו' כי היכי
דסבר ר' עקיבא צסיפא המוציא
מחצירו עליו הראיה: מאי טעמא
דר"מ. דקמני סתמא דמתני' חייב
צמתנות: אי בכור הוא כוניה דדי.
והאי דשקיל אלא הוי חולין ומסדרנא
י"ו לך ניהלך ושקילנא מתנות מיינה:
עשו שאינו זוכה כוכה. אע"פ שלא
זכה כהן צהאך דהא לא מנא ליה
מעולם עשאוהו כאליו זכה צו הואיל
ומעיקרא הוה שייכא ציה יד כהן
דשמא והאי י"ו ניהו שויה צבנן
כחאן דמעה ליה לזוס צכוכה:
ווצין ליה לישראל צמומיה. והדר
שקליה לאידך חילופיה וצכור שמכרו
כהן לישראל פטור מן המתנות דאיתקש
לצבי ואיל א' צפרקא קמא (עיל דף
צ.) צספק צכור א' שאין י' חליפין ציד
כהן. שלא נוטל כלום מתתיו כגון
דקמני מתני' א' וכן קשה אין כאן לכהן
כלום והאי זכר ספק בכור הוא שמתא
יאה נקבה תחלה וירעה ויאכל
צמומו לצעלים: שחייב צמתנות.
דהכא ליכא למימר עשאוהו כמי
שמכרו כהן לישראל דהא לא צ' צא
י"ו חליפין ליד כהן כלום: אי מחייב
ליה. לספק צכור צמתנות אחי
למימר חולין גמור הוא אחי למישרי
צנייה ועבודה: ומי מליס אמרה.
דטעמא דרבי יוסי משום גיזה ועבודה
הוא: צספק מעשר. כגון שקפך אחד
מן המעשרין לתוכס דלמרינן צפ"ב
(לקמן דף כה:) כולם יעשו עד שיקטלו
ויאכלו צמומו לצעלים. ספק מעשר
אין כהן צא עליו משני דדין דאס
מעשר הוא אין לכהן חלק צו דמעשר
קרב שלמים ונאכל לצעלים: ומי מליס
אמרה הכי. דטעמא דרבי מאיר
משום שלא משתכח תורת מתנות:
כל

א' נלטי על. יבמות י"ט. כה.
שעטת לב. א' צ"ב ק"א:
א' כ"מ י"ב: גיטין ג' ד' ח'
ד"ה אפשר לנמצא ומתוך:
א' צ"ל שהיית. א' אלא צא
חליפין ליד י"ק. א' מאן שין
לע"ה. א' נלטיס ד"ה דאח"כ
מ"ה ספק מעשר אין כהן
א"ס. א' צ"ל דלל קריתא השם
ידיה כו' לנמצא ממה פסין
כו'. א' דאי אפשר לנמצא ששן
קדוש י"ק. א' צ"ל שהיית.
א' וצבורין ערך כפת פירש
פירי על אמר ששן אלו ממכסל
לעולם.

הגהות הב"ח

א' ג"ה ח"ה נמי ליפולו:
ב' רש"י ד"ה ו"ה א"ה משמנין
וכי שיפה השוכר מחברו
ואומן: א' ד"ה חזין וכו'
לצבי ואל פבייקין דף טו
הס"ד: א' ד"ה שחייב וכו'
דהא לא חליפין:
ה' הו"ו (צדף הקדוש) ד"ה
אפשר וכו' הוא קדוש כיון
דאי אפשר לצמצם אינו
קדוש כו':

מוסף רש"י

עד דאכלת כפייחא.
תמריס צבאל שהיית בעורי
עלמך ולא היית עוסק מחצירו
ומקמרו ליה (רשב"ם ב"ב
ק"א). עשו שאינו זוכה
בזוכה. צמקומות הרבה
מפני מקנה עשו. כן י"ו ע"י
לע"ה. א' א"ל וגיטין ע"ג)
המקנה צבלש אית מלוותה
חיות ועופות ומצליחיה
ונצטרות (כאן) כל חלפיו
ציד כהן פטור מן המתנות
ונמנא לזכר אומזין (צ"מ
י"ב). השוכר את הפועל י"ו
צו חלפין. דלמ"ט א"ר יוסי
לקטן עשאוהו כוכה. וצבנן
י' לומר מפני מקנה עשו
(גיטין ל').

שיטה מקובצת

א' אלא דכר"ע לזני נגאי
אפשר: א' אומר הכהן בורר:
א' כחוש את ה' נמחה:
א' א"ל דאבלת כפייחא
בבבל תרימנא אגן הכה
מסיפא: א' ליהיה דכהן
שויהו רבנן כמאן כו'
חובנה ניהליה לישראל:
א' חליפין נמי וצביל לקפן
בסמור: א' כהן נמי: א' הכי
והא נמי: א' השור האחד
מחברו: א' ומעדן את
צעמן: א' ומתורגא ליה
ניהלך: א' רייה הוא שויה
תיבת ניהו נמחה: א' שאין
חליפין ביד כהן שלא נוטל
כהן כלום תחתיו כגון מתני'
דקמני זכר: א' חליפין
ליד: א' שם א"ר ס"ה האחד
עשר קדוש: א' על דיל
קריא: א' קאי א"ר יוסי
דכ"פ: א' אחריני הוא
משום: א' למאי דפרישה
א' דהתם כחידודה כו' יוסי
אמרי לא מוקמינן:

א' דברי רבינו חנון דהלא
לכאורה קמס ממני דהוא ר"מ
ו"י עשה אלא דר"ע ור"ט
מתקן ולדיה הסי ידעה עד
שמתפלג ו"י.